

**NECATİ İLE HÜSEYN-İ BAYKARA'NIN
KULLANDIĞI ATASÖZLERİ VE DEYİMLER
ÜZERİNE BİR KARŞILAŞTIRMA**

Can ÖZGÜR*

ÖZET

Necati ve Hüseyin-i Baykara Türk dünyasının farklı coğrafyalarında (Anadolu-Orta Asya) 15. yüzyılın ikinci yarısında yaşamış, birbirinin çağdaşı iki Türk şairidir. Necati şiirlerini Batı Türkçesi (Oğuzca), Hüseyin-i Baykara ise Doğu Türkçesi (Çağatayca) ile kaleme almıştır.

Çalışmamızda her iki şairin divanından seçilmiş gazellerinde kullandıkları atasözü ve deyimler karşılıklı olarak ele alınıp işlenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Türk dünyası, Necati, Hüseyin-i Baykara, atasözü, deyimler.

**A COMPARISON ABOUT PROVERBS AND IDIOMS
USED BY NECATI AND HÜSEYN-I BAYKARA**

ABSTRACT

Necati and Hüseyin-i Baykara were two contemporary Turkish poets living in the different parts of Turkish world (Anatolia-Middle Asia) in the second half of the fifteenth century. Necati wrote their poems in Western Turkish (Oguz Turkish), however, Hüseyin-i Baykara wrote in Eastern (Cagatay Turkish).

In our study, sample proverbs and idioms which were used in lyric poems (gazel) in the collected poems (divan) of both poets were mutually investigated.

Key Words: Turkish world, Necati, Hüseyin-i Baykara, proverbs, idioms.

---

* Doç. Dr., Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Türk Dili Anabilim Dalı,
kipcakistan1@hotmail.com

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 4/3 Spring 2009*

1. Giriş

Atasözü; genel kural özelliği taşıyan, kalıplaşmış biçimleri bulunan herkesçe benimsenmiş özlü sözlere denilmektedir (Aksoy 1989: 37). Deyim ise, çekici bir anlatım özelliği taşıyan ve çoğunun gerçek anlamlarından ayrı bir anlamı olan kalıplaşmış sözcük grubu ya da tümce olarak tanımlanmaktadır (Aksoy 1989: 50). Bir dilde yaşayan deyimler ve atasözleri o dilin zenginliğini ortaya koyan en önemli dil öğelerinin başında gelmektedir. Türkçe deyim ve atasözü varlığı bakımından dünyanın en önde gelen dilleri arasındadır.

Çalışmamıza geçmeden önce, Necati'nin şiirlerinde kullandığı deyimler ve atasözleri üzerine yazılan iki makaleyi burada belirtmek istiyoruz (Mengi 1986:47-56; Sinan 2005:107-114). Bunlardan birincisinde Necati'nin şiirlerinde geçen atasözlerinden örnekler verilerek, atasözlerini nasıl, ne şekilde kullandığı konusu üzerinde durulmuştur. Diğerinde Necati'nin Divanında kullandığı tüm deyim varlığı örneklerle tespit edilmiştir. Araştırmamızda Necati ile Hüseyin-i Baykara'nın şiirlerinde yer alan deyimler ve atasözleri üzerine bir karşılaştırma yapılmaktadır. İlgili malzeme bu şairlerin şiirleri üzerine yapılan iki yayından toplanmıştır (Çavuşoğlu 1973, Eraslan 1999). Bunların yanında Necati ile ilgili diğer önemli iki yayın da gözden geçirilmiştir (Tarlan 1992, Çavuşoğlu 2001).

2. Necati ve Hüseyin-i Baykara'nın Kısa Yaşam Öyküsü

2.1. Necati (? – 1509)

Necati'nin doğum tarihi ve doğum yeri bilinmemektedir. Edirne'de bir hanımın kölesi olarak yetişti. İyi bir eğitim aldı. Fatih Sultan Mehmet ve II. Bayezit'in divan kâtipliğini yaptı. Son olarak II. Bayezit'in oğlu Şehzade Mahmut'un nişancısı oldu. İstanbul'da vefat etti. Ahmet Paşa'dan sonra 15. Yüzyılın en büyük şairi olarak gösterilmektedir. Necati'nin en önemli özelliği tezkirelerde de belirtildiği gibi şiirlerinde atasözlerini anlatım aracı olarak kullanmasıdır (Mengi 1986: 48). Tek eseri Divan'ıdır.

2.2. Hüseyin-i Baykara (1438 – 1507)

Hüseyin-i Baykara şair bir hükümdar, aynı zamanda devrinin en önemli ilim ve kültür adamıdır. Soyu Timurlular sülalesinden gelmektedir. Uzun savaşlardan sonra Horasan, Maverâünnehir ve nihayet Herat'ı ele geçirdi. Ömrü mücadeleyle geçti. Yeni bir sefer hazırlığı içindeyken Baba-İlâhi köyünde vefat etti. Kırk sene hükümdar olarak yaşadı. Hüseyin-i Baykara Ali Şir Nevayi'den sonra devrinin en değerli şairidir. Bir Divan'ı, bir de otobiyografi tarzında bir risalesi vardır.

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 4/3 Spring 2009*

3. Necati'de Atasözleri ve Deyimler

Necati için taradığımız çalışmada 64 tane gazel türünde şiir bulunmaktadır. Bu şiirlerde geçen atasözü ve deyimlerin bugünkü karşılıkları Ö. Asım Aksoy'un "Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü" adlı eserinden tespit edilerek karşılaştırmalı olarak verilmektedir. Deyimlerin atasözlerinden farklı olarak geçtiği dizeler yazılmamıştır. Buna karşılık deyimlerin anlamları karşılarında gösterilmiştir.

3.1. Necati'de Atasözleri

Adam olana bir söz yeter: (Aksoy, 116, nr. 812)

(Mesel durur ki ere bir hüner yiter dirler) 146/6

Ağlamayan çocuğa meme vermezler: (Aksoy, 121, nr. 115)

(Ana süt virmez Necâtî tâ ki oğlan ağlamaz) 158/7

Akıllı kişi işinden başkasına kulak vermez: (Aksoy'da yok)

(İşini gayra inanmaz kişi uslu olıcak) 166/7

302) *Âşık Bağdat uzak (ırak) değil (gelmez):* (Aksoy, 148, nr.

(Sa'y it gönül ki âşık Bağdâd irak değül) 176/2

Başa yazılan gelir: (Aksoy, 171, nr. 453)

(Ben mu'tekid ana ki başa yazılan gelür) 140/5

Bir müslüman iki kâfire bedeldir: (Aksoy'da yok)

(İki kâfirden eğerci bir müselmân ağlamaz) 158/6

Can bostanda bitmez: (Aksoy, 195, nr. 613)

(**Hay esirge seni sen cân ele girmez dirler**) 218/4

Her koyun kendi bacağında asılır: (Aksoy, 281, nr. 1187)

(**Kim sorulmaz kimseden yarın günâhı kimsenüñ**) 172/3

1321) *İdrâki (anlayışı) olmayana dünya bir varak (yaprak) değil:* (Aksoy'da yok)

(İdrâki olmayana cihân bir varak değül) 176/3

1321) *İyilik et denize at, balık bilmezse halik bilir:* (Aksoy, 301, nr.

(Dirler ki eyle iyülüğü âb-ı revâna at) 118/4

Kimsenin ahi kimsede kalmaz: (Aksoy, 324, nr. 1488)

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 4/3 Spring 2009*

(Yirde kalmaz çün bilürsin dūd-ı âhı kimsenüñ) 172/6

Muhabbet iki baştan olur: (Aksoy, 349, nr. 1666)

(Müşkil bu kim mubabbet iki baştan olmadı) 228/2

Pazarda herkes ambarındaki unu kadar konuşur: (Aksoy, 366, nr. 1769)

(Her nesnenüñ bahâsını bâzâr yeğ bilür) 148/3

Sabreden derviş muradına ermiş: (Aksoy, 371, nr. 1797)

(Bu od it tutuşup sabr iden yeğer dirler) 146/3

Sabahtan gülen akşama dek güler: (Aksoy'da yok)

(Ki tanladan gülen ahşama dek güler dirler) 146/2

Taş yerinde ağırdır: (Aksoy, 393, nr. 1957)

(Eğerçi ağır olur taş kopduğı yirde) 116/3

3.2. Necati'de Deyimler

Alnı açık yüzü ak: Utanılacak bir durumu yok; tertemiz dürüst bir insan. 134/4, (Aksoy, 504, nr. 2595).

Arkasından çıkarmak: İşkence etmek, pahalıya ödetmek. 190/3, (Aksoy'da yok).

Aralarından su sızmamak: Birbirleriyle çok yakın sıkı fıkı ahbap olmak. 206/5, (Aksoy, 515, nr. 2702).

Ayağına su dökmek: Hürmet etmek, ağırlamak, fazla ilgi göstermek. 190/5, (Aksoy'da yok)

Ayağının tozuyla: Yoldan gelir gelmez dinlenmeden. 190/6, (Aksoy, 533, nr. 2889).

Ayb eylemek: Kınamak. 120/3, (Aksoy'da yok).

Ağız (söz) birliği etmek: 174/7, (Aksoy, 478, nr. 2311).

Ayağı (ayakları) yere değmemek: 214/2, (Aksoy, 534, nr. 2900).

Bağrı kebab olmak: Çok acı çekmek, perişan duruma düşmek. 160/5, (Aksoy'da yok).

Bağrına basmak: 1. Göğsü üzerinde yaslayıp sarmak. 2. Birini sevgi ve şefkatle yanına alıp korumak, yetiştirmek. Burada 1. anlamıyla kullanılmıştır. 126/3, (Aksoy, 545, nr. 2998).

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 4/3 Spring 2009*

Baş açmak: Bir işi yapmaya büyük bir istekle koşmak. 134/2, (Aksoy, 549, nr. 3046).

Baş götürmek: Başı kesilmek. 136/2, (Aksoy'da yok).

Baş eğmek: Güçlünün buyruğuna uymayı kabul etmek. 186/6, (Aksoy, 551, nr. 3066).

Başa çıkmak: Gücü yetmek, gücünün daha üstün olduğunu göstermek. 114/4, (Aksoy, 549, nr. 3044)

Bir içim su: Çok güzel (kadın). 204/7, (Aksoy, 579, nr. 3349).

Can ağlamak: İçin için ağlamak, ızdırap çekmek. 158/1, (Aksoy'da yok).

Can bağışlamak: (Burada) diriltmek, canlandırmak. 218/6. Aksoy'da *canını bağışlamak:* "Öldürebileceği kişiyi öldürmekten vazgeçmek" geçmektedir. (604, nr. 3610).

Can vermek: 1. Ölmek. 2. Birşeyi, hayatını onun uğruna feda edecek kadar çok istemek. 3. Güçlendirmek ya da yaşar duruma getirmek. 182/1, (Aksoy, 607, nr. 3640).

Canı çıkmak: 1. Ölmek. 2. Yaptığı zor bir işten dolayı çok yorulmak, bitkin bir hâle gelmek. 3. Bir şey çok örselenip yıpranmak. 178/7, (Aksoy, 603, nr. 3593).

Can tabibi: Gönül dostu. 114/3, (Aksoy'da yok).

Can yedürmek: Hayatını vermek, birisi için hayatını feda etmek. 210/1, (Aksoy'da yok).

Canı yüreklendirmek: Cesaret vermek. 114/2, (Aksoy'da yok).

Çekip çevirmek: 1. Bir yönetimi dağınıklıktan kurtarıp düzenli hâle getirmek. 2. Bir kişiyi, bir işletmeyi gereksiz giderlerden kurtarıp tutumlu bir yöntem içine sokmak. Burada, "bir kimseyi veya bir şeyi çekip çevirmek" anlamındadır. 236/2, (Aksoy, 619, nr. 3753).

Dem sanmak: Bir şeyin devamlı sürüp gideceğini zannetmek. 126/1, (Aksoy'da yok).

Derman yazılmak: Muska yazmak. 132/2, (Aksoy'da yok).

Dil almak: Haber veya haberci yakalamak. 206/3, (Aksoy'da yok).

El çekmek: Yapmakta olduğu bir işi artık yapmama durumuna geçmek. 128/5, (Aksoy, 674, nr. 4322).

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 4/3 Spring 2009*

El üstünde tutulmak: Bir kimseye çok saygı, sevgi göstermek. 192/7, (Aksoy, 668, nr. 4471).

Elini öğretmek: Elini birşeye alıştırmak. 118/2, (Aksoy'da yok).

Feth-i bâb olmak: Beklediğine, arzusuna kavuşmak. 186/4, (Aksoy'da yok).

Gecesi kadir, gündüzü bayram olmak: Çok mutlu olmak, keyfi yerinde olmak. 142/5, (Aksoy'da yok).

Göğüs geçirmek: İcini çekmek, üzüntü ile derin nefes almak. 208/5, (Aksoy, 719, nr. 4786).

Gökden zembille mi indi?: Neden başkalarına tanınmayan haklar ona tanınmıyor? O, Tanrı'nın dünyaya özenle gönderdiği, saygınlık ve ayrıcalık göstermesini istediği bir kişi mi? 134/1, (Aksoy, 719, nr. 4791).

Gönül almak: Gücenmiş olsun olmasın bir kimseyi, uygun bir davranışla, bir armağanla hoşnut etmek, sevindirmek. 144/6, (Aksoy, nr. 4825).

Gönül vermek: Sevgi ile bağlanmak. 210/6, (Aksoy, 724, nr. 4843).

Gözünün penceresini yapmak: Gözünü kapatmak. 204/6, (Aksoy'da yok).

Hesap olmak: Hesap sormak, 160/6, (Aksoy'da yok).

Hemden olmak: Can ciğer dost olmak. 202/1, (Aksoy'da yok).

İki gözüm için: Yemin ederken söylenen söz, "iki gözüm aksın". 218/5, (Aksoy'da yok).

İpini sürüyüp gezmek: Yuları çözülmüş hayvan gibi başıboş, serserice dolaşıp vakit öldürmek. 206/4, (Aksoy'da yok).

Kastetmek: 1. Amaçlamak. 2. Kötülük etmek, zarar vermek istemek. 124/2, (Aksoy'da yok).

Kan ağlamak: Bir zulümden, bir afetten, bir sıkıntıdan, büyük üzüntü duyup çok yakınmak. 158/1, (Aksoy, 817, nr. 5753).

Makbul olmak: İşe yaramak, beğenilmek, değer görmek. 152/5, (Aksoy, 868, nr. 6288)'de "makbule geçmek" şekli verilmiştir.

Murat almak: Dileğine kavuşmak. 158/7, (Aksoy'da yok).

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 4/3 Spring 2009*

Üstüne (üzerine) düşmek: Düşkünü olmak, çok değer vermek, bağlı olmak. 134/3, (Aksoy, 990, nr. 7525).

Yabanlar gözetmek: Uzaklara bakmak yakınında bulunanları görmemek. 166/2, (Aksoy'da yok).

Yok yere: Gereği yokken, hiçbir neden bulunmadığı hâlde, 120/1, (Aksoy, 1018, nr. 7805).

Yoldan çıkmak: 1. Kötü yola düşmek. 2. Doğru bilinen gidişten ayrılmak, azgınlığa sapsak. 134/5, (Aksoy, 1019, nr. 7817).

Yüz sürmek: Yüksek makamda birinin huzuruna çıkarken onun ayağına doğru yüzünü yere sürercesine eğilmek. 178/3, (Aksoy, 1029, nr. 7933).

Zebûn olmak: Zayıf ve aciz olmak. 120/5, (Aksoy'da yok).

4. Hüseyin-i Baykara'da Atasözleri ve Deyimler

Hüseyin-i Baykara için taradığımız çalışmada 50 tane gazel türünde şiir yer almaktadır. Bu şiirlerde kullanılan atasözleri ve deyimler Türkiye Türkçesiyle karşılaştırmalı olarak gösterilmiştir. Karşılıklı birebir örtüşen deyimlerin arasına eşittir işareti konulmuştur. Necati'yle ortak olan deyimler belirtilmiş, yine burada da Aksoy'un ilgili sözlüğünden yararlanılmıştır.

4.1. Hüseyin-i Baykara'da Atasözleri

Gerek yukarıda Necati'de gerekse burada Hüseyin-i Baykara'da geçen bazı atasözleri Aksoy'daki örneklerle, yalnız anlam ve çağrışım olarak örtüşmektedir. Hüseyin-i Baykara'da geçen atasözü olarak gösterilen 3 tane örneğin Aksoy'da birebir aynı karşılığı yoktur. Örneklerin geçtiği yerler kalın karakterle gösterilmektedir.

Alın yazısı değişmez: (Aksoy, 132, nr. 192).

(Her kişinin allığı ni kim ezelde yazılır). 32/6

Aşkta gönüle sabır gerekir:

(Sin hod aytur sinki ışk içre kirek köngülge sabr). 100/6

Ateşli dağdan esen rüzgâr sıcak olur:

(Kim semûm ölçüsü otluğ tağdın isken riyâh). 28/4

Dünya (peygamber) Süleyman'a bile kalmamış: (Aksoy, 230, nr. 844)

(Özni hoş tutkıl ki âhir tûre hâk astıdadur / Ol ki hâlâ rahş sürgey çerh-i gerdân üstine).88/4

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 4/3 Spring 2009*

Davul dengi dengine diye çalar: (Aksoy, 211, nr. 712)

(Şart irürçün her kişi öz yâriğa hem-renklik). 84/2

Karanlık gecede doğu güneşini (parlak güneşi) kim görmüş:

(Kim karangu tünde körmiş âfitâb-ı hâverî). 84/1

Ömür (Dünya) işi çabuk geçer:

(Sehv imiş ol nükte kim il ‘ömr için dirler şitâb). 16/7

Ömrü devlet ile olsun:

(Ömr ü devlet birle bolsun köngül alğanım mining). 54/7

Sinek tatlı şey üzerine konar:

(Kim çibin gâhî bolur sâkin nemek-dan üstine). 88/3

4.2. Hüseyin-i Baykara’da Deyimler

Afiyet ehli: Esenlik içinde yaşayanlar. 18/7

Aklı turmamak: Sürekli düşünmek. 22/3

Ayağı tofrağın sürme kılmak= Ayağının türabı olmak (biri ötekinin). 28/3, (Aksoy, 533, nr. 2890).

Azm eylemek= Azmetmek. 60/2, Burada “gitmek, yola koyulmak” anlamı öne çıkmaktadır.

Başga kılmek= Başa gelmek. 86/6, (Aksoy, 550, nr. 3048).

Alem çıkmek: Yükselmek. 62/1

Can almak= Can almak. 26/2, (Aksoy, 604, nr. 3609).

Can birmek= Can vermek. 14/3, (Necati’de var).

Can örtemek= Can yakmak. 12/1.

Can bağıslamak= Can bağıslamak. 24/1, (Necati’de var).

Can çıkmak= Canı çıkmak. 80/1, (Necati’de var).

Can kalmamak= Can kalmamak. 82/5, (Aksoy, 606, nr. 3628).

Canga yitmek: Canından olmak, ölüm hâlinde olmak. 36/3.

Canını ahz kılmak: Canını almak. 30/1.

Canını köydürmek= Canını yakmak. 20/4.

Cilve kılmak: Görünmek, belirmek, gezinmek. 94/1

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 4/3 Spring 2009*

Dem urmak= Dem vurmak: Olmayacak ya da gücünü aşan bir konu üzerinde konuşmak. 18/1, (Aksoy, 639. Nr. 3955).

Derman kılmak: Çare olmak, iyileştirmek. 50/7. (Necati'de "derman yazılmak" şeklinde benzer deyim vardır)

Divane bolmak= Divane olmak: Bir kimseyi bir şeyi çıldırmasıya sevmek. 74/1, (Aksoy 652, nr. 4101).

Kan salmak: Acı vermek, zulmetmek. 52/4

Kan tökmek= Kan dökmek: Yaralamak, öldürmek, zulmetmek. 26/1, (Aksoy, 818, nr. 5764).

Kanını kurutmak= Kanını (iliğini) kurutmak (birinin): Pek çok eziyet vermek (birine). 76/5, (Aksoy 819, nr. 5776).

Kâtib-i takdir: Allah. 62/3

Kanını sebil kılmak: Kanını helâl etmek. 82/4

Kast eylemek= Kastetmek. 70/4, (Necati'de var).

Köngül kuşu: insanın içindeki aşk duygusu. 36/5

Könglin bozmak: Gönlünü harap etmek. 10/1

Köngül almak= Gönül almak. 28/2, (Necati'de var).

Köngülde koymamak: Gönüle hiçbir dert salmamak. 78/3

Köngli açılmak: Neşelenmek, sıkıntısını gidermek. 108/3

Köngl-i kan bolmak: Gönlü yanmak, ızdırap çekmek. 90/2

Köngli köymek: Derin üzüntü içinde olmak. 92/3

Köz kara kılmak: Kızmak, öfkelenmek, gözünü karartmak, öldürmeye kastetmek. 52/3

Közi kaşı karalar: Kötü insanlar. 56/6

Kulak salmak: Dinlemek, söze değer vermek, kulak vermek. 54/5

Neva tartmak: ızdırap ile ses çıkarmak. 104/7

Pâmâl bolmak: Ayak altında kalmak, değersiz olmak. 58/3

Pâyimâl bolmak: (Aynı anlamda). 58/4

Perhiz eylemek: Aşktan kendini uzak tutmak. 94/1

Ölüm hâli: Ölecekmiş gibi hazır olma durumu. 22/6

Utru barmak: Karşı çıkmak, kabullenmemek, incinmek. 16/2

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 4/3 Spring 2009*

Yüz sürtmek: Dokunmak, ellemek. 16/5

Yir birle ting (yeksân) bolmak= Yerle bir etmek, (hâk ile yeksan etmek) (olmak): Yıklılmak devrilmek. 58/3, (Aksoy, 1014, nr. 7765).

5. Sonuç

Netice olarak Necati ve Hüseyin-i Baykara'nın karşılıklı olarak konumuzla ilgili özelliklerini şöyle ifâde edebiliriz:

1. Necati şiirlerinde atasözleri ve deyimleri, ustalıkla kullanmıştır. Özellikle kaynaklarda da belirttiği gibi, atasözleri bakımından özgün bir şiir dili yaratmıştır.

2. Hüseyin-i Baykara da şiirlerinde atasözleri ve deyimlere yer vermiştir.

Necati'ye göre, şiirlerinde geçen atasözlerinin sayısı daha azdır. Bazı atasözlerini veciz (hikmetli söz) olarak da değerlendirebiliriz.

3. Her iki şair de birebir aynı olan bazı ortak deyimler de kullanmışlardır. *Can bağışlamak, can vermek, canı çıkmak, kastdetmek* gibi.

4. Hüseyin-i Baykara, şiirlerini Çağatay Türkçesiyle yazmıştır. Farklı lehçede şiirlerini yazmasına karşın kullandığı atasözleri ve deyimler, Türkiye Türkçesi ile morfolojik-fonetik farklılıkların dışında büyük bir oranda benzerlik ve yakınlık göstermektedir.

5.Yüzyıllar öncesinden her iki şairin şiirlerinde kullandığı deyimler ve atasözleri bugün de Türkçede yaşamaya devam etmektedir.

6. Aynı zamanda iki şair bugüne göre anlam bakımından benzer-uyuşan fakat birebir aynı olmayan atasözü şeklinde bazı özlü sözler kullanmışlardır. Bu durum, eski şairlerimizin dili üzerine yapılacak karşılıklı çalışmalarda söz varlığımızın değişimi, farklılıkları ve bilinmeyen yönlerinin aydınlatılmasının önemini ortaya koymaktadır.

7. Türk dünyasının farklı coğrafyalarında yaşamış bu iki şair halkın dilini, töresini ve kültürünü kuvvetli bir şekilde şiir dillerine yansıtmuşlar ve Türkçenin ortak zenginliğine hizmet etmişlerdir.

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic*

Volume 4/3 Spring 2009

KAYNAKÇA

- AKSOY, Ö. Asım (1989). **Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü** 2 Cilt, İstanbul: İnkılâp Kitabevi.
- ÇAVUŞOĞLU, Mehmet (1973). **Necati Bey Divanı**, İstanbul: Tercüman Yayınları.
- ÇAVUŞOĞLU, Mehmet (2001). **Necati Bey Divanının Tahlili**, İstanbul: Kitabevi Yayınları.
- ERASLAN, Kemal (1987). **Hüseyn-i Baykara Divanı'ndan Seçmeler**, Ankara: Kültür ve Turizm Bak. Yayınları.
- MENGI, Mine (1986). "Necatî'nin Şiirindeki Atasözlerinin Kullanımı", **Erdem**, 47: 56.
- SINAN, A. Turan (2005). . "Necati Bey Divanındaki Deyimler Üzerine", **Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Cilt 15, Sayı 12, 47-56.
- TARLAN, A. Nihat (1992). **Necatî Bey Divanı**, Ankara: Akçağ Yayınları.

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 4/3 Spring 2009*